

FREDNINGSVÆRDI ER

VILLADSGYDE 7

SYDDJURS KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
 Besigtiget af:
 Journalnummer:

27.11.2014
 Stefanie Høy Brink
 2013-7.82.07/706-0001

Kommune:
 Adresse:
 Betegnelse:
 Fredningsår:
 Omfang:

Syddjurs Kommune
 Villadsgyde 7, 8400 Ebeltoft
 Villadsgyde 7, Ebeltoft
 1919
Forhuset (formentlig 1600-tallet)

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Villadsgyde 7 er et hjørnehus liggende på hjørnet af Villadsgyde og Nedergade i Ebeltofts gamle bykerne. Hjørnehuset er mod øst, langs Villadsgade, bygget sammen med et sidehus, der ikke er omfattet af fredningen. Bag hjørnehuset er en brolagt gårdhave.

Villadsgyde 7 er et otte fag langt mod Villadsgyde og seks fag mod Nedergade. Bygningen er i rigt, sort opstolpet bindingsværk med en høj styrterumskonstruktion. Bygningen har grundmuret, pudset og hvidmalet gårdside. Bygningen hviler på en sorttjæret sokkel af kampesten og afsluttes af et rødt tegltag. I tagfladen mod Villadsgyde er to mindre ovenlysvinduer, mens der i tagfladerne mod Nedergade og mod gårdsiden er større ovenlysvinduer. I den ene tagflade mod gårdsiden er en hvidtet skorstenspipe. Bindingsværket er sorttjæret og tavlene hvidmalede og afsluttes af et sugfjæl. Mod Villadsgyde ses enkelte kæmmede bjælkeender. Mod Villadsgyde er en traditionelt udført, tofløjet fyldingsdør. Døren er malet grøn med lysegrønne stafferinger. Mod gårdsiden er en nyere, rødmalet dør med opsproset rude i den øverste del. Vinduerne er nyere, traditionelt udførte en-, to- og trerammede vinduer med seks ruder i hver rammer. Over døren er et lille opsproset vindue og i soklen mod Nedergade er to kældervinduer. Alle vinduer er rødmaled.

I det indre er bygningen indrettet til restauration. Bygningen er disponeret med en lille forstue, der fører ind til et fordelingsrum til køkkenet, der ligger mod gården i den ikke fredede sidebygning og til restaurationslokalerne mod Villadsgyde og Nedergade. I fordelingsrummet er desuden en nyere, kvartsvingstrappe uden vanger til den udnyttede tagetage, hvor der findes flere mindre værelser langs en fordelingsgang. Gulvene i stueetagen er traditionelt udførte bræddegulve, væggene er pudsede og lofterne er listeinddækkede mellem synlige bjælker. Der er bevaret flere ældre og oprindelige, bemalede fyldingsdøre, hvor de fleste har tilhørende beslag og greb, gerichter samt en ovnniche i hjørnestuen. Der er adgang til en lille kælder via en glaslem i den bagerste stue. I

Villadsgyde ligger markant på hjørnet af de brolagte Villadsgyde og Nedergade.

kælderen ses kampestensfundamentet. Tageetagen er indrettet med nyere overflader og bygningsdele.

— BYGNINGSHISTORIE

Ebeltoft ligger på et kuperet terræn, der skråner ned mod vandet og havnen, som i mange år udgjorde byens livsnerve. Havnen var særlig fordi den som den eneste på den østjyske kyst ligger mod vest, hvor vigen gav læ fra Kattegat og derfor udgjorde havnen et eftertragtet ophold, når vejret på havet blev for voldsomt. Ebeltoft fik købstadrettigheder i 1301 af kong Erik Menved, men byen er formentlig langt ældre. Mod syd ligger byens ældste del omkring Havnegade, Kirkegade, Søndergade og den sydlige del af Nedergade, hvor der var optimale betingelser for at anlægge havnen, som i mange år udgjorde rammerne for byens hovederhverv – skibsfarten.

Ebeltoft var udskibningshavn for tømmer og brænde til København fra de store kongelige skovbesiddelser, der var på Djursland og skibsfarten med tømmer gjorde Ebeltoft til en relativt betydningsfuld og velhavende købstad.

Ebeltofts byplan og gadestruktur er overordnet dikteret af hovedvejen fra nord, hvor byen i løbet af de næste århundreder voksede op langs hovedstrøget Nedergade-Adelgade.

Købmændene dominerede den nordlige bydel, hvilket ses i de store, toetagers bindingsværksgårde, gerne med svalegang, der dominerer den nordligste ende af Adelgade. Den sydlige del af byen var derimod hjemsted for skippere, søfolk og fiskere. Området omkring Overgade, Nedergade og Søndergade udgjorde byens småårskvarter, hvilket stadig kan aflæses i de mindre huse på små grunde. I løbet af 1500-tallet blev gadenettet i bykernen, som det i store træk ser ud i dag, udbygget og blev karakteriseret ved sit snoede og kuperede gadenet med husene beliggende helt ud til vejskellet.

Modsat mange andre købstæder har Ebeltoft været forskånet for større bybrande og derfor står bykernen relativt intakt med meget ældre bindingsværk, omkring det ældre gadeforløb.

Indførelsen af konsumptionsafgiften i 1657 forstærkede indtrykket af den koncentrerede bykerne, da indgangen til byen blev begrænset til tre porte, en i henholdsvis syd, øst og nord, mens byen mod vest var afgrænset af tangdiger, der var meget høje for at beskytte de bagvedliggende kålhaver fra oversvømmelser.

I løbet af 1700-tallet begyndte skibstrafikken overvejende at vende blikket mod Nordtyskland og Østersøområdet. Hermed var Ebeltofts storhedstid indenfor skibsfart en epoke blot og en langvarig krise varslede. Den varede indtil begyndelsen af 1800-tallet, hvor der var gode afsætningsforhold for kornproduktion. I samme periode blev flere af byens markante industrivirksomheder grundlagt blandt andet S.B. Lundbergs Maltfabrik og Farvergården. 1900-tallet var præget af en tid med noget mindre økonomisk vækst, men i stedet for private initiativer blev der opført mange offentlige værker og

Facaden mod Nedergade.

institutioner blandt andet H. W. Wencks nu nedrevne stationsbygning til den private jernbane mellem Ebeltoft og Trustrup, et gas- og vandværk og den markante toldkammerbygning af Hack Kampmann, der nu er Glasmuseet. De blev alle opført i udkanten af den gamle bykerne ligesom et nyt område nord for den gamle bykerne skød op med boliger, der var inspireret af funktionalismen og Bedre Byggeskik.

Villadsgyde 7 er en af de ældste bygninger i Ebeltoft, og er formentlig fra 1600-tallet, men nævnes første gang i 1883 som en våning, hvor den tilhørte skibsbygger Jens Nielsen. Bygningen har haft mange ejere og funktioner gennem tiden, således har både skibsbyggere, landmålere, bødkere og vognmænd haft til huse i bygningen. Fra 1902-1945 var der landbrug og vognmandsforretning i ejendommen, hvorefter bygningen langsomt forfaldt. Bygningen blev omfattende istandsat i 1968, hvor også sidehuset langs Villadsgyde blev opført. I dag har restauranten "Den Skæve Kro" til huse i Villadsgyde 7.

Gårdsiden er pudset og hvidmalet. Bagerst i billedet ses det nyere sidehus.

KILDER

Kommuneatlas Ebeltoft. Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Ebeltoft Kommune, 1999.

Det gamle Ebeltoft. Robert Egevang. Nationalmuseet, 1975.

En vandring i det gamle Ebeltoft. 1 Ebeltoft trop og flok. 1962.

Ebeltoft Købstads Historie. Poul Rasmussen og Gustav Albeck. Udgivet af Ebeltoft By. 1951.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til bygningens beliggenhed på hjørnet af den brolagte Nedergade og Villadsgyde, hvor bindingsværket med det teglhængte tag, indgår som en integreret og vigtig del af begge gader og Ebeltofts ældre bebyggelse. Således bidrager Villadsgyde 7 væsentligt til det stemningsfulde bymiljø i Ebeltofts gamle bykerne.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det ydre til bygningen med høj styreterumskonstruktion, høj sorttjæret kampestenssokkel, og kæmmede bjælkeender, der er tidstypiske for bygninger fra 1600 årene samt det righoldige, opstolpede bindingsværk med fodrem, dokker og løsholter, der er egnskarakteristiske træk for Ebeltoft, da det vidner om de store skovressourcer der fandtes på Djursland.

Den nyere sidebygning ligger langs Villadsgyde.

Endvidere har den repræsentative facade med fyldingsdøren, det taktfaste bindingsværk og vinduessætningen kulturhistorisk værdi, da facaderne ofte mod gaden var mere pyntede end den mere prunkløse gårdside. Hertil kommer den uundværlige skorstenspipe, der i sit volumen vidner om, at der også har været industri og værksted i bygningen.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til den traditionelle planløsning med en forstue og stuer mod gaderne og funktionsrum som toiletter og garderobe med gårdsiden. Hertil kommer de oprindelige og ældre døre med gerichter, greb og beslag, ovnnichen samt kælderen med synligt kampestensfundament, der understreger bygningens høje alder.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til den klart definerede bygningskrop udført som en hjørnebygning med markant tegltag og høj styrterumskonstruktion, der giver bygningen fylde og tyngde. Styrterummet hæver sammen med den høje sokkel bygningen, så den syner større på hjørnet. Hertil kommer den taktfaste vinduessætning og det righoldige bindingsværk, der ligeledes bidrager til at Villadsgyde 7 fremstår som en meget harmonisk og karakterfuld bygning.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til den vinkelformede bygningskrop, til bindingsværkskonstruktion med styrterum, fodrem, dokker, løsholter og kæmmede bjælker, den høje, sorttjærede kampestenssokkel, det teglhængte tag med skorstenspipe, til den skråtstillede sugfjæl, fyldingsdøren og den taktfaste vinduessætning. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier knytter sig i det indre til den traditionelle grundplan med forstue, stuer mod Villadsgyde og Nedergade og mindre rum mod gårdsiden. Tillige de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder bemalede fyldingsdøre med alle detaljer, herunder gerichter, greb og beslag, kælderen med synligt kampestensfundament samt ovnnichen. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.

Den repræsentative hoveddør.